

Masă rotundă - dialog profesional despre relațiile româno-maghiare

2015. 12. 16.

Regionalizarea, federalizarea și autonomia au fost temele în jurul cărora Consiliul Național Maghiar din Transilvania (CNMT) a organizat un dialog profesional bilingv la Brașov. Masa rotundă care a avut loc în 11 decembrie poate fi considerată o continuare a conferințelor despre autonomie organizate anul trecut și în urmă cu doi ani la Târgu Mureș și la Sfântu Gheorghe.

Zece invitați, atât români, cât și maghiari – jurnaliști, politicieni, activiști – și-au împărtășit opiniile în prezența celor circa 60 de persoane interesate. La eveniment a fost prezentă Sándor Krisztina, președinele Consiliului Național Maghiar din Transilvania, Bakk Miklós - politolog, profesor universitar (Cluj-Napoca), Mircea Dăian - jurnalist, fondatorul Ligii Transilvania Democrată (Mediaș), Fancsali Ernő - masterand, președintele filialei Cluj-Napoca a Partidului Popular Maghiar din Transilvania (Cluj-Napoca), Adrian Szelmenczi - jurnalist, ActiveWatch (București), Szilágyi Ferenc - profesor universitar, președintele Consiliului Autonomiei din regiunea Partium (Oradea), Toró T. Tibor - vicepreședintele Partidului Popular Maghiar din Transilvania - PPMT (Timișoara), Izsák Balázs - președintele Consiliului Național Secuiesc (Târgu Mureș) și Hans Hedrich - activist civic, vicepreședintele Asociației Neuer Weg (Sighișoara).

Smaranda Enache, co-președinte Liga Pro Europa (Târgu Mureș), Kalmár Ferenc, comisar ministerial pentru politica de vecinătate din Ungaria (Budapesta) și Lucian Constantin, președintele Ligii Transilvania Democrată (Brașov) au acceptat invitația CNMT, dar nu au putut fi prezenți din motive obiective.

Sándor Krisztina – în calitate de moderator – a punctat temele principale ale mesei rotunde, pe marginea cărora invitații au putut să își exprime poziția profesională. Astfel, pe parcursul dialogului s-a discutat despre prezentul relațiilor româno-maghiare în Transilvania (cu referire inclusiv la relația între România și Ungaria), despre consecințele politice și despre posibilitățile viitoare ale mișcărilor de regionalizare din Transilvania, despre federalizarea României, respectiv despre incidentele anti-maghiare din ultimele săptămâni.

Despre relațiile româno-maghiare în Transilvania - în oglinda relației între România și Ungaria

Prima luare de cuvânt a fost cea a lui Bakk Miklós, care a punctat în principal aspecte pozitive în ceea ce privește relațiile româno-maghiare și a dat ca exemplu modelele democratice de autonomie în curs de consolidare, respectiv colaborările în domeniul protecției mediului. Universitarul a subliniat faptul că este în curs de formare o identitate comună transilvăneană. În ceea ce privește relația România-Ungaria, Bakk Miklós este de părere că aceasta este influențată de situațiile de criză din Uniunea Europeană, precum și de evenimentele geopolitice.

Toró T. Tibor a fost de acord cu opiniile lui Bakk Miklós și a adăugat: la evaluarea relațiilor româno-maghiare putem afirma că una din sursele de conflict este legată de statutul Transilvaniei

și a subliniat consecințele negative pe care le are până azi Constituția din 1923, care afirma că țara este un stat omogen din punct de vedere etnic/național, astfel punând între paranteze situația Transilvaniei.

Mircea Dăian a detaliat aspecte legate de dezvoltarea vizibilă a relațiilor comerciale și culturale între România și Ungaria și a opinat că legătura între cele două țări este una bună, excepție făcând problemele din domeniul politicii de vecinătate și din zona afacerilor interne.

Izsák Balázs a declarat că, așa cum o declară și scopul Consiliului Național Secuiesc, realizarea autonomiei este indispensabilă, iar pentru acest lucru este nevoie de relații bune atât între România și Ungaria, cât și între românii și maghiarii din Transilvania.

Szilágyi Ferenc a vorbit despre relațiile româno-maghiare din perspectivă geopolitică, relații care pot fi privite în două dimensiuni: din punct de vedere statal, unde evident că există interese care intră în contradicție, respectiv configurațional, unde aceste contrarii se anulează.

Hans Hedrich consideră că este greșit să încercăm să înțelegem relația româno-maghiară prin prisma relației București-Budapesta și a afirmat că este mai constructiv ca, în calitate de transilvăneni, să ne rezolvăm tensiunile între noi concentrându-ne pe propriile probleme, chiar dacă, în istorie, construirea națiunii române, respectiv a celei maghiare, au însemnat adesea afectarea intereselor celeilalte părți.

Fancsali Ernő a subliniat nevoia unei colaborări mai solide în Europa Centrală, respectiv rolul strategic al României odată atașată la Grupul celor patru de la Vișegrad. Politicianul PPMT a atras atenția asupra faptului că cele două comunități – română și maghiară – au vieți relativ paralele în Ardeal, fapt care îngreunează conturarea unui dialog real.

Ambele națiuni au complexul Trianon, a declarat Adrian Szelmenczi, conform opiniei căruia la București nu se discută aproape deloc despre problemele reale ale relației româno-maghiare. Jurnalistul a adăugat faptul că opinia publică română privește în continuare comunitatea maghiară din Ardeal și din Bazinul Carpatic ca fiind “cei învinși în război”.

Despre înclinațiile politice ale regionalizării

Invitații au discutat și despre consolidarea mișcărilor din Transilvania care susțin regionalizarea.

Mircea Dăian a caracterizat organizarea statului ca fiind una hipercentralizată și a afirmat că este nevoie de “transilvanizarea” României, precum și că modernizarea este posibilă doar după organizarea unei structuri federale.

Bakk Miklós a rememorat câteva acțiuni, manifestări și mișcări care au contribuit la validarea spiritului transilvanist și a amintit de acțiunile lui Sabin Gherman din anii '90, respectiv de echipa Provincia. În opinia invitatului regionalizarea, ca temă, a început să fie tratată tot mai mult în comunități, în foruri relevante. Universitarul a afirmat că e binevenită existența partidelor care au în centru această temă și e bine ca, până la alegeri, să mai apară formațiuni politice chiar concurente, iar partidele mari ar putea iniția o relație cu formațiunile mai mici.

În opinia lui Toró T. Tibor legea partidelor politice a fost modificată nu pentru a face mai ușoară înființarea de partide mici din Transilvania, ci intenția celor care au decis a fost relaxarea terenului politic și, prin aceasta, consolidarea și mai intensă a dominației marilor partide. Toró a caracterizat Partidul Popular Maghiar din Transilvania ca fiind un partid regional „liber de mixtură” care își caută parteneri în Transilvania și nu consideră că un partid mixt (româno-maghiar) este potrivit pentru a mobiliza mase largi în Transilvania.

Adrian Szelmenczi consideră că aceste mișcări regionaliste au deocamdată drept consecință doar ceea ce, de altfel, și-au propus și serviciile secrete și anume adâncirea neîncrederii între români și maghiari. Mai mult, Szelmenczi nu consideră că la București ar putea avea loc dezbateri profesionale sau politice utile pe teme legate de regionalizare.

Despre federalizare în context românesc și european

Szilágyi Ferenc a afirmat că federalizarea României ar fi în interesul fundamental al tuturor etniilor care trăiesc în țară și a exemplificat cu federalismul existent în alte țări – mai mari sau de dimensiuni similare României. Szilágyi a opinat că majoritatea celor din diaspora trăiesc în țări federale sau regionalizate, iar pentru conturarea regiunilor din țară este nevoie de identitate regională puternică. De altfel, universitarul a afirmat că regiunile nu trebuie înființate, ele trebuie recunoscute.

Completând spusele primului vorbitor pe această temă, Bakk Miklós a discutat despre o dilemă existentă în viața publică din România, care generează dezbatere vizavi de schimbarea modernizatoare și care pune față în față modelul francez cu cel al globalizării. În opinia lui Bakk, caracterul etnic al unei regiuni bazate pe acest aspect nu poate fi schimbat, astfel că această strădanie poate fi reprezentată și asumată și în ceea ce privește românii.

Mircea Dăian a fost de acord cu principiile exprimate și a subliniat faptul că Bucureștiul – în calitate de capitală a țării – nu poate fi exclus din luările de decizie cu privire la federalizare și a menționat că este nevoie de colaborarea și contribuția unor noi politicieni tineri.

Toró T. Tibor a definit PPMT ca fiind un partid federalist și a subliniat că formațiunea așteaptă și partide românești pentru care aceste principii sunt importante. La întrebarea teoretică: să vorbim mai degrabă de România federală sau de Ținut Secuiesc autonom?, Toró a afirmat că acestea nu numai că nu se exclud, ci cele două sunt compatibile, fiind vorba de o problemă comună.

Liderii din București care se opun acesteia văd în federalizare un pericol de fărâmițare a României, a declarat Hans Hedrich. Activistul civic a propus începerea procesului de descentralizare și a afirmat că vede puține șanse de schimbare a viziunii actualei clasei politice de la București.

În replică, Adrian Szelmeczi a afirmat că esența federalizării trebuie înțeleasă mai întâi de cetățeni și abia apoi de clasa politică. Jurnalistul a mărturisit că este neclar în ce măsură dorința și punerea în aplicare a federalizării ar privi doar Transilvania sau s-ar referi și la alte regiuni.

Agravarea manifestărilor anti-maghiare

Adrian Szelmeczi de la ActiveWatch a punctat manifestările antimaghiare din ultima perioadă, monitorizate constant de către organizație, la inițiativa CNMT, și comunicate public. Comunitatea maghiară din Transilvania este hărțuită în mod regulat și planificat, a afirmat Szelmeczi, care, referindu-se la problema steagului secuiesc, a subliniat că autoritățile au declarat faptul că steagul este publicitar și că, mai mult, reprezintă o ofensă la adresa mândriei naționale românești. La finalul luării de cuvânt, expertul a condamnat astfel de excese.

Hans Hedrich a propus ca, în loc de termenul “minoritate”, formatorii opiniei publice să utilizeze sintagma “minoritate națională autohtonă”. Ulterior, Sándor Krisztina a enumerat incidentele anti-maghiare care au încălcat drepturile comunității maghiare sau drepturile unuia din membrii comunității (12 incidente din 24 noiembrie până în 4 decembrie). În legătură cu aceste incidente, Izsák Balázs a afirmat că era de așteptat ca vechea nomenclatură (postcomunistă) să încerce – chiar și cu acțiuni și gesturi anti-maghiare minuțios create – să demonstreze opiniei publice că doar ei pot să mențină ordinea în țară.

Conform intențiilor organizatorilor, masa rotundă profesională va avea o continuare, iar Consiliul Național Maghiar din Transilvania intenționează și în viitor să pună un accent special pe organizarea acestui tip de evenimente.

